

[131]
E+K

SEAT No. _____

No. of Printed Page: 4

SARDAR PATEL UNIVERSITY

M.A. (HRD) Examination 4th Semester

Tuesday, Date 03-04-2018

Session; Afternoon Time:02:00 P.M. TO 05:00 P.M

Subject / Paper Code: PA4CMAHRD3 Serial No.3

Subject / Course Title: Labour Legislation

Full Marks70

Q.1. Multiple choice questions (Answer all)

[10]

I. Who is an adult as per Factories Act, 1948 ?

- a. Who has completed 18 years of age
b. who is less than 18 years
c. who is more than 14 years
d. who is more than 15 years

II. How much amount is payable to the dependents for funeral expenses?

- (a) Rs.5000/- (b) Rs.12000/- (c) Rs.10,000/- (d) Rs.15000/-

III. What is the present wage limit to be eligible to be covered under the Employees' Provident Funds and Miscellaneous Provisions Act, 1952?

- (A) Rs. 6,000 (B) Rs. 6,500 (C)Rs. 15,000 (D) Rs. 12,500

IV. Under the Maternity Benefit Act, a woman employee would get a medical bonus of:

- (A) Rs. 3000 (B) Rs. 3500 (C) Rs. 4000 (D) Rs. 4500

V. 'First come last go and last come first go' is the principle of _____

- (A) Lay-off (B) Closure (C) Retrenchment (D) Dismissal

VI. The objections, which the workmen may desire to make to the draft standing orders to be submitted to the Certifying Officer within ----- days from the receipt of draft standing order from the Certifying Officer.

- (a) 12 days (b) 30 days (c) 9 days (d) 15 days

VII. The bonus act is the outcome of the recommendation made by the _____.

- a. State government b. Central government
c. Labour Court d. Tripartite commission

VIII. What is the qualifying service to claim gratuity?

- (a) 15 years (b) 10 years (c) 5 years (d) No such provision

IX. A Trade Union may claim recognition in the industry, if it has membership of _____

- (A) 10% of the workers in that industry.
(B) 15% of the workers in that industry
(C) 25% of the workers in that industry.
(D) 30% of the workers in that industry.

①

(P.T.O.)

X. As per Factories Act, "child" means a person who has not completed his ----- year of age
(a) 18 th (b) 21 st (c) 15 th (d) 14 th

Q.2. What is Trade Union ? Explain the privileges of a registered Trade Union under the Trade Unions Act 1926. (14)

OR

Q.2. Define the term an 'Employee' and state the provisions relating to payment of gratuity under the Payment of Gratuity Act, 1972.

Q.3. Examine nature of "Industrial Conflicts and Disputes". State the difference between retrenchment and lay off according to Industrial Dispute Act. [14]

OR

Q.3. What is a minimum wage? Explain the procedure for fixing and revising the minimum rates of wages under the Minimum Wages Act, 1948.

Q.4. Define the term 'Employee' and state the various benefits available to an insured person under the Employees State Insurance Act, 1948. [14]

OR

Q.4. Define 'Factory' under the Factories Act, 1948 and examine the provisions relating to 'Health and Welfare' under the Act.

Q.5. Answer any three in brief. [18]

- a. Explain right to payment of maternity benefit under the Maternity Benefit Act, 1961.
- b. What is bonus according to Payment of Bonus Act?
- c. Explain the mode of Registration of Trade Unions under the Trade Unions Act, 1926.
- d. Explain provisions for strikes.
- e. Explain the difference between ESI Act and Maternity Benefit Act.

(2)

ગુજરાતીમાં ભાષાંતર

પ્રશ્ન.૧ બહુવૈકલ્પિક પસંદગી પ્રશ્નો (બધાના ઉત્તર આપો)

(૧૦)

૧. કારખાના અધિનિયમ, (૧૯૪૮) હેઠળ પુખ્તવયનો વ્યક્તિ કોને કહેવાય?
  - (અ) જેણે ૧૮ વર્ષની ઉંમરપૂર્ણ કરી હોય
  - (બ) જે ૧૮ વર્ષ કરતા નાનો હોય.
  - (ક) જે ૧૪ વર્ષ કરતાં મોટો હોય
  - (ઙ) જે ૧૫ વર્ષ કરતાં મોટો હોય
૨. મૃત્યુ બાદ અંતિમવિધિ ખર્ચ માટે આશ્રિતોને કેટલી રકમ ચૂકવવાપાત્ર બને છે.
  - (અ) રૂ.૫,૦૦૦/-
  - (બ) રૂ.૧૨,૦૦૦/-
  - (ક) રૂ.૧૦,૦૦૦/-
  - (ઙ) રૂ.૧૫,૦૦૦/-
૩. કર્મચારી પ્રોવિડન્ટ ફંડ અને પરચુરણ જોગવાઈ ધારા હેઠળ સમાવિષ્ટ થવા માટે હાલની વેતન મર્યાદા કેટલી છે.
  - (અ) રૂ.૬,૦૦૦/-
  - (બ) રૂ.૬,૫૦૦/-
  - (ક) રૂ.૧૫,૦૦૦/-
  - (ઙ) રૂ.૧૨,૫૦૦/-
૪. પ્રસૂતિ લાભ અધિનિયમ હેઠળ, એક મહિલા કર્મચારીને કેટલું તબિબી બોનસ મળશે.
  - (અ) રૂ.૩,૦૦૦/-
  - (બ) રૂ.૩,૫૦૦/-
  - (ક) રૂ.૪,૦૦૦/-
  - (ઙ) રૂ.૪,૫૦૦/-
૫. પ્રથમ આવેલો છેલ્લે જાય અને છેલ્લો આવેલો પ્રથમ જાય તે સિદ્ધાંત છે.
  - (અ) લે-ઓફ નો
  - (બ) તાળાબંધીનો
  - (ક) છટણીનો
  - (ઙ) બરતરફીનો
૬. સ્થાયી હુકમો કે જે સ્થાયી હુકમ અધિકારને સુપ્રત કરવાના હોય તેના વિરુદ્ધમાં કામદારના જે વાંધાઓ હોય તે સ્થાયી હુકમ મેળવ્યાના ..... દિવસમાં અધિકૃત અધિકારી સમક્ષ રજૂ કરવાના હોય છે.
  - (અ) ૧૨
  - (બ) ૩૦
  - (ક) ૦૯
  - (ઙ) ૧૫
૭. બોનસ અધિનિયમ એ .....ધ્વારા કરવામાં આવેલ ભલામણનું પરિણામ છે.
  - (અ) રાજ્ય સરકાર
  - (બ) કેન્દ્ર સરકાર
  - (ક) મજૂર અદાલત
  - (ઙ) ત્રિપક્ષી કમિશન
૮. ગ્રેજ્યુઈટી મેળવવા માટે કેટલા વર્ષની સર્વિસ જરૂરી બને છે.
  - (અ) ૧૫ વર્ષ
  - (બ) ૧૦ વર્ષ
  - (ક) ૦૫ વર્ષ
  - (ઙ) એવી કોઈ જોગવાઈ નથી.
૯. મજૂર સંઘ જે તે ઉદ્યોગમાં પોતાની માન્યતા માટે દાવો કરી શકે છે, જો તેની પાસે .....સભ્યપદ ધરાવતા કામદારો હોય.
  - (અ) ઉદ્યોગના ૧૦%
  - (બ) ઉદ્યોગના ૧૫%
  - (ક) ઉદ્યોગના ૨૫%
  - (ઙ) ઉદ્યોગના ૩૦%
૧૦. કારખાના અધિનિયમ મુજબ બાળક એટલે કે જેણે ..... વર્ષની આયુ પૂર્ણ કરેલ નથી.
  - (અ) ૧૮
  - (બ) ૨૧
  - (ક) ૧૫
  - (ઙ) ૧૪

પ્રશ્ન.૨ મજૂર સંઘ એટલે શું? મજૂર સંઘ ધારા (૧૯૨૬) હેઠળ રજીસ્ટર થયેલ મજૂર સંઘના વિશેષ (૧૪) અધિકાર સમજાવો.

અથવા

પ્રશ્ન.૨ કર્મચારી ટર્મની વ્યાખ્યા આપો અને પેમેન્ટ ઓફ ગ્રેજ્યુઈટી ધારા (૧૯૭૨) હેઠળ ગ્રેજ્યુઈટી ચૂકવણી સંબંધી જોગવાઈઓ અંગે ચર્ચા કરો.

૩

(P. T. ૦.)

પ્રશ્ન.૩ ઔદ્યોગિક તકરાર અને વિવાદના સ્વરૂપનું પરીક્ષણ કરો. ઔદ્યોગિક વિવાદ ધારા હેઠળ (૧૪) છટકી અને લે-ઓફ વચ્ચેનો તફાવત સ્પષ્ટ કરો.

અથવા

પ્રશ્ન.૩ લઘુત્તમ વેતન એટલે શું ? લઘુત્તમ વેતન અધિનિયમ (૧૯૪૮) હેઠળ લઘુત્તમ વેતન નિર્ધારણ અને ફેરબદલ અંગેની પદ્ધતિ સમજાવો.

પ્રશ્ન.૪ કર્મચારી ટર્મની વ્યાખ્યા આપો અને ૧૯૪૮ના ESI ધારા હેઠળ નોંધાયેલા કર્મચારીને (૧૪) મળતા વિવિધ લાભો અંગે ચર્ચા કરો.

અથવા

પ્રશ્ન.૪ કારખાના અધિનિયમ (૧૯૪૮) હેઠળ કારખાનાની વ્યાખ્યા આપો અને તે અધિનિયમ હેઠળ આરોગ્ય અને કલ્યાણને લગતી જોગવાઈઓનું પરીક્ષણ કરો.

પ્રશ્ન.૫ કોઈ પણ ત્રણ જવાબ ટૂંકમાં આપો.

(૧૮)

(અ) પ્રસૂતિલાભ અધિનિયમ (૧૯૬૧) હેઠળ, પ્રસૂતિલાભ મેળવવાના અધિકાર અંગે સમજૂતી આપો.

(બ) બોનસ ચૂકવણી ધારા હેઠળ બોનસ એટલે શું?

(ક) ટ્રેડયુનિયન એક્ટ (૧૯૨૬) હેઠળ ટ્રેડયુનિયનની નોંધણી અંગેની પ્રક્રિયા સમજાવો.

(ડ) હડતાલ અંગેની જોગવાઈઓ સમજાવો.

(ઈ) ESI ધારો અને પ્રસૂતિલાભ ધારા વચ્ચેનો તફાવત સમજાવો.